

REPUBLIKA E KOSOVËS – РЕПУБЛИКА КОСОВО – REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 26. avgusta 2014. god.
Ref. br.: MM701/14

Slučaj br. KO119/14

Podnositelj

Xhavit Haliti i 29 ostalih poslanika Skupštine Republike Kosovo

Ocena ustavnosti odluke br. 05-V-001 Skupštine Republike Kosovo o izboru predsednika Skupštine Republike Kosovo, od 17. jula 2014. god.

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu :

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Arta Rama-Hajrizi, sudija

SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE ROBERT CAROLAN

Zaključak i obrazloženje većine u ovom slučaju je pogrešno jer pogrešno tumači specifičan jezik Ustava. Takođe, pogrešno pokušava da odgovori na pitanja na koja, kao Ustavni Sud, nema nadležnost da odgovara. Postupajući na ovakav način, došlo se do pogrešnih zaključaka u vezi sa činjenicama ovog slučaja, primenljivim zakonom i poslovnikom o radu Skupštine Republike Kosovo.

U vezi sa izborom predsednika Skupštine od 17. jula 2014. god., podnosioci zahteva upućuju Sudu sledeća pitanja:

- a. *Da li je predsednik Skupštine predložen od strane "najveće parlamentarne grupe" kao što je predviđeno članom 67.2 Ustava Republike Kosovo?*
- b. *Ko ima pravo da predloži kandidata za predsednika Skupštine na konstitutivnoj sednici Skupštine? Da li je to politička partija ili koalicija koja je osvojila najviše glasova na izborima za Skupštinu od 8. juna 2014. god., ili najveća grupa koja je formirana prilikom registracije poslanika?*
- c. *Da li je predsednik Skupštine iz prethodnog saziva Skupštine prekršio Ustav tokom pripremne sednice od 12.07.2014 za konstitutivnu sednicu Skupštine od 17. jula 2014. god.?*
- d. *Da li je prilikom održavanja konstitutivne sednice Skupštine Republike Kosovo bilo povreda Ustava i Poslovnika o radu Skupštine?*

Ocena prihvatljivosti

Ovaj zahtev je podnet u skladu sa članom 113.5 Ustava. Član 113.5 predviđa:

Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sproveđenja.

Ustav izričito ograničava za koja pitanja poslanici Skupštine mogu da zahtevaju tumačenje od Ustavnog suda. Ova pitanja su ograničena bilo u vezi sa zakonima ili odlukama Skupštine, a ne u vezi sa drugim postupcima u Skupštini ili postupcima individualnih poslanika ili službenika Skupštine.

U meri u kojoj ovaj zahtev osporava to da li je odluka Skupštine kojom je g. Isa Mustafa izabran za predsednika Skupštine u skladu sa članom 67. Ustava, on je prihvatljiv, i ovaj Sud ima nadležnost da odgovori na to pitanje. Pošto ovaj deo zahteva osporava odluku Skupštine i traži od ovog Suda da protumači izraz korišćen u Ustavu, ovaj zahtev je prihvatljiv na osnovu člana 113.5 Ustava.

Ostala pitanja pokrenuta u zahtevu osporavaju to da li su predsednik Skupštine ili predsedavajuća Skupštine postupili u skladu sa Ustavom u proceduralnom procesu koji je na kraju rezultirao izborom g. Mustafa za predsednika Skupštine. Pošto taj aspekt zahteva ne osporava odluku Skupštine, već više postupak jednog službenika Skupštine, podnosioci zahteva nisu ovlašćeni, na osnovu člana 113.5 Ustava, da zahtevaju od ovog Suda da protumači to pitanje. Vidi Ardian Gjini i jedanaest ostalih poslanika Skupštine Republike Kosovo, KO115/13, od 16. decembra 2013. god. Shodno tome, taj deo zahteva je neprihvatljiv i Sud na osnovu Ustava nema nadležnost da odgovori na to pitanje.

Zahtev takođe osporava to da li je postupak određenog broja poslanika Skupštine od 17. jula 2014 god., u skladu sa primenljivim zakonom ili Poslovnikom o radu Skupštine. Na primer, zahtev tvrdi da je sednica Skupštine bila odložena kada je g. Mustafa izabran za predsednika Skupštine. Poslanici koji su odgovorili tvrde da je Skupština još uvek bila propisna i zakonita na sednici kada je izabran g. Mustafa i da je predsedavajuća Skupštine na nepropisan i nezakonit način pokušala da odloži sednicu Skupštine. Pošto Ustav ne razrađuje kada i kako se mogu odlagati sednice Skupštine, ovaj Sud nema nadležnost da odlučuje o oba pitanja, faktičkom i proceduralnom pitanju u sporu između stranaka u ovom predmetu. Na primer, član 50(2) Poslovnika o radu Skupštine zahteva da mocije o odlaganju sednice Skupštine moraju biti odobrene od strane najmanje jedne parlamentarne grupe. Može se postaviti pitanje da li je predsedavajuća 17. jula 2014. god. postupila u skladu sa tim pravilom. Ovaj spor propisno rešavaju ili Skupština ili neki drugi sličan pravni forum, a ne Ustavni sud. Pošto ovi navodi nisu ustavni izazovi, Sud nema nadležnost da odgovori na to pitanje. Shodno tome, taj aspekt zahteva je takođe neprihvatljiv.

Ocena merituma zahteva

Tokom konstitutivne sednice Skupštine od 17. jula 2014. god., predsedavajuća Skupštine je tražila od najveće političke partije u Skupštini, Demokratske partije Kosova (DPK), da predloži kandidata za izbor predsednika Skupštine. Jedan od predstavnika DPK-a je tada predložio g. Agim Aliu za tu položaj. Međutim, g. Aliu nije nikada izabran za predsednika Skupštine od strane većine poslanika Skupštine.

Nakon toga je za položaj predsednika Skupštine, od strane grupe političkih partija, Demokratski savez Kosova (LDK), Alijansa za budućnost Kosova (AAK), Samoopredeljenje (VV) i politički pokret, NISMA, predložen g. Isa Mustafa. Nakon glasanja, g. Isa Mustafa je izabran osvojivši 65 glasova, što je više od potrebne većine za izbor predsednika Skupštine.

Podnosioci zahteva tvrde da je njihova politička partija, sa 37 poslanika u Skupštini, "najveća parlamentarna grupa" u Skupštini jer je njihova politička partija osvojila najviše glasova građana u izborima od 8. juna 2014. god.

Poslanici koji su odgovorili a koji predstavljaju koaliciju koja je formirana 8. juna 2014. god., i sastoji se od 47 poslanika, tvrde da su oni "najveća parlamentarna grupa" u Skupštini.

Kako podnosioci zahteva, tako i poslanici koji su odgovorili se slažu da predsednik Skupštine treba da bude predložen od strane "najveće parlamentarne grupe." Oni se takođe slažu da predsednik Skupštine mora da bude izabran glasovima većine poslanika u Skupštini. Dakle, ustavno pitanje predstavljeno ovim zahtevom jeste ko je ovlašćen da predloži kandidata za predsednika nove Skupštine kada ona bude osnovana. Ustavni odgovor na to pitanje zavisi od ustavnog značenja izraza "najveća parlamentarna grupa" onako kako se koristi u članu 67. (2) Ustava.

Član 67(2) Ustava predviđa:

Predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa i bira se većinom glasova svih prisutnih poslanika Skupštine. (Naglasak je pridodat)

Kada je član 67. (2) Ustava usvojen 9. aprila 2008. god., veoma je verovatno da su sastavljači Ustava bili svesni člana 9.1.9 Ustavnog okvira Kosova koji je usvojen otprilike osam godina ranije, 15. maja 2001. god. Taj član izričito predviđa:

Predsednik Skupštine

9.1.9 Član Predsedništva iz stranke ili koalicije koja dobije najveći broj glasova na skupštinskim izborima biće Predsednik Skupštine. (Naglasak je pridodat)

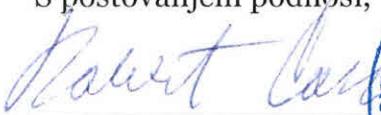
Ustavni okvir jasno utvrđuje da će predsednik Skupštine biti poslanik stranke ili koalicije koja je osvojila najveći broj glasova na skupštinskim izborima. Kada su sastavljači Ustava sastavili član 67. oni su specifično odbili tu odredbu Ustavnog okvira tako što su zahtevali da kandidata za predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa, a ne stranka ili koalicija koja je osvojila najviše narodnih glasova na poslednjim izborima. Za razliku od Ustavnog okvira koji je prosto odredio da će poslanik ili koalicija koja ima najveći broj glasova na izborima biti predsednik Skupštine, sastavljači Ustava su zahtevali da predsednik Skupštine takođe mora da bude izabran glasovima većine poslanika Skupštine. Pošto su sastavljači Ustava specifično odbili jezik iz Ustavnog okvira i pošto sada Ustav zahteva da kandidat koji se predlaže za predsednika Skupštine mora takođe da bude izabran većinom glasova poslanika Skupštine, jasno je da je namena sastavljača Ustava bila da „najveća parlamentarna grupa“ u Skupštini nije stranka ili koalicija koja je dobila najveći broj narodnih glasova na prethodnim izborima, već najveća grupa u Skupštini koja bi mogla uspešno da izabere predsednika.

Ustavno pitanje u ovom zahtevu se razlikuje od ustavnog pitanja koje je rešeno u presudi ovog Suda u zahtevu *predsednice Republike*, KO103/14 od 1. jula 2014. god. U tom slučaju, Sud je tumačio drugi član Ustava i protumačio ustavno značenje izraza „politička partija ili koalicija koja je osvojila većinu u Skupštini“. U ovom zahtevu se od Suda traži da protumači ustavno značenje izraza „najveća parlamentarna grupa“, što je drugi ustavni pojam. Za razliku od stranaka i koalicija, parlamentarne grupe se ne kandiduju na političkim izborima već se mogu formirati nezavisno od izbora od strane individualnih poslanika Skupštine. Praksa formiranja parlamentarne grupe se često dešava posle, a ne pre izbora. Za razliku od zahteva KO103/14, u kojem se od ovog Suda tražilo da protumači značenje izraza „najveća partija ili koalicija“ u članovima 95. i 84. Ustava, u ovom zahtevu se od Suda traži da protumači jedan drugi specifičan izraz i drugi specifičan član Ustava koji se odnosi na izbor drugog specifičnog službenika u Vladi Kosova. Da su sastavljači Ustava imali nameru da izraz „najveća parlamentarna grupa“ ima isto značenje kao „politička stranka ili koalicija“ kao što se koristi u članu 95. Ustava, oni bi mogli da koriste taj isti jezik i u članu 67. Ustava. Činjenica da oni nisu uradili to, jasno znači da su oni nameravali drugačije značenje.

Činjenica da su sastavljači člana 67. Ustava, za razliku od prethodnog Ustavnog okvira, jasno utvrdili da predloženi kandidat za predsednika Skupštine mora da bude izabran većinom glasova svih poslanika Skupštine, jasno pokazuje da su oni imali nameru da grupa u Skupštini koja je imala najveću šansu da izabere lice koje će postati predsednik, najveća parlamentarna grupa, a ne politička partija ili koalicija koja može da se sastoji samo od manjine poslanika cele Skupštine, imala pravo i obavezu da predloži kandidata za predsednika. Zapravo, ako lice koje je predloženo za predsednika Skupštine ne može da osvoji glasove najmanje većine poslanika Skupštine, Skupština bi bila prinuđena da radi bez bitnog službenika od suštinske važnosti za obavljanje službenih poslova, kao što je utvrđivanje dnevnog reda

Skupštine, sazivanje i predsedavanje sednicama Skupštine i potpisivanje propisa usvojenih od strane Skupštine. Vidi član 67.7 Ustava. U tim okolnostima, po svemu sudeći, Vlada može da bude raspuštena jednostavno uspešnim izglasavanjem „nepoverenja“. Takav rezultat ne bi mogli da nameravaju sastavljači člana 67. Ustava. U vezi sa činjenicama ovog zahteva, nesporno je da je g. Agim Aliu bio predložen od strane najveće političke partije u Skupštini Kosova da postane predsednik, ali njegov izbor na taj položaj nije uspeo jer on nikada nije dobio glasove većine (61) poslanika Skupštine. Shodno tome, budući da je g. Isa Mustafa predložen od strane najveće parlamentarne grupe u Skupštini, koja se sastoji od 47 poslanika, da bude izabran za predsednika Skupštine, i pošto je on 17. jula 2014. god., izabran od strane više od većine poslanika Skupštine, odluka Skupštine o izboru g. Mustafa za predsednika Skupštine je bila u skladu sa Ustavom.

S poštovanjem podnosi,

Robert Carolan
Sudija

